

**“ALLT ÄR ROLIGT OCH INGET ÄR TRÅKIGT” -
ATTITYDER TILL SVENSKA HOS ELEVER I ÅRSKURS 6**

Pinja Pitkäaho
Kandidatavhandling
Svenska språket
Institutionen för språk- och
kommunikationsvetenskap
Jyväskylä universitet
Våren 2021

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta Humanistis-yhteiskuntatieteellinen	Laitos Kieli- ja viestintätieteiden laitos
Tekijä Pinja Pitkäaho	
Työn nimi "Allt är roligt och inget är tråkigt" - Attityder till svenska hos elever i årskurs 6	
Oppiaine Ruotsin kieli	Työn laji Kandidaatintutkielma
Aika Toukokuu 2021	Sivumäärä 28+4
<p>Tiivistelmä</p> <p>Tämän kandidaatintutkielman tarkoituksena on selvittää, millaisia asenteita kuudesluokkalaisilla on ruotsin kieltä ja sen opiskelua kohtaan. Ruotsin kielen opetus on vuoden 2014 opetussuunnitelman mukaisesti aikaistettu alkamaan kuudennella luokalla. Tarkoituksena on tarkastella, onko ruotsin opetuksen aikaistamisella merkitystä asenteisiin. Lisäksi tarkoituksena on selvittää, vaikuttavatko tietyt tekijät, kuten ystävät tai oppikirja, kuudesluokkalaisten asenteisiin ruotsia kohtaan.</p> <p>Asettamani tutkimuskysymykset ovat 1) Millaisia asenteita kuudesluokkalaisilla on ruotsia kohtaan? ja 2) Mitkä tekijät vaikuttavat asenteisiin ruotsin opiskelua kohtaan? Tutkimusaineisto on kerätty sähköisen kyselylomakkeen avulla yhdessä suomenkielisessä koulussa. Kyselylomake koostuu yhteensä 20 kysymyksestä, joista viimeinen on avoin kysymys. Kysymykset liittyvät asenteisiin ruotsin kieltä ja sen opiskelua kohtaan. Tutkimukseen osallistui yksi luokka. Kuudesluokkalaiset vastasivat kyselyyn anonyymisti.</p> <p>Tutkimusaineisto on analysoitu kvalitatiivisesti sisällönanalyysin avulla. Kysymykset on jaoteltu teemoittain kolmeen eri luokkaan: 1) asenteet ruotsin kieltä ja Ruotsia kohtaan, 2) asenteet ruotsin opiskelua kohtaan ja 3) asenteet kielenopiskelua kohtaan. Lisäksi aineiston avoimet kysymykset on analysoitu jakamalla ne positiivisiin ja negatiivisiin. Analyysin painotus on pidetty suljetuissa kysymyksissä, joita avoimet kysymykset tukevat.</p> <p>Tulokset osoittavat, että kuudesluokkalaisilla on yleisesti positiivinen käsitys Ruotsista, ruotsin kielestä ja siihen liittyvistä ilmiöistä, kuten opiskelusta. Tulosten perusteella voidaan myös todeta, että erilaisilla ulkoisilla tekijöillä, kuten oppikirjalla ja kouluviihtyvyydellä, on jonkin asteinen vaikutus kuudesluokkalaisten asenteisiin ruotsia ja sen opiskelua kohtaan. Tulokset vaikuttavat myös tukevan käsitystä, että mahdolliset negatiiviset asenteet ruotsin kielen opiskelua kohtaan syntyvät myöhemmin kuin kuudennella luokalla. Siten opiskelun aikaistamisella voisi tulosten mukaan arvella olevan positiivinen vaikutus asenteisiin ja mahdollisesti myös oppimistuloksiin.</p>	
Asiasanat asenne, ruotsin kieli, ruotsin opiskelu, kuudesluokka, perusopetus, kyselytutkimus, ala-aste, opetussuunnitelma	
Säilytyspaikka JYX	
Muita tietoja	

INNEHÅLL

1	INLEDNING	4
2	TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER OM ATTITYDER.....	7
2.1	Centrala begrepp: attityd och språkattityd	7
2.1.1	Attityd och språkattityd	7
2.2	Attitydernas inverkan på andraspråksinläring.....	9
2.3	Svenskan i finska grundskolor: en överblick	10
2.4	Tidigare studier	11
3	MÅL, MATERIAL OCH METOD	13
3.1	Mål.....	13
3.2	Material.....	14
3.2.1	Materialinsamling och informanter	14
3.2.2	Enkät.....	14
3.3	Metod	15
4	RESULTAT	16
4.1	Attityder till svenska och Sverige.....	16
4.2	Attityder till inläring av svenska.....	18
4.3	Attityder till språkinläring	20
4.4	Yttre faktorer.....	21
4.5	Öppna svar.....	23
5	SAMMANFATTANDE DISKUSSION	25
	LITTERATUR	28
	BILAGA: ENKÄT	

1 INLEDNING

“Varför måste vi studera svenska?” är en fråga, som en svensklärare inte kan undvika under sin karriär i Finland. Elever är inte rädda för att ifrågasätta svenskundervisning och särskilt negativa attityder syns relativt ofta i svenska klassrummet. Trots allt finns det många elever som inte ifrågasätter ämnet. Till exempel har de flesta sjätteklassister positiva attityder till svenska och anser att det är viktigt att studera svenska (Koskenranta 2012: 52–56). Dessutom har debatten om skolsvenskan synts i medier under de senaste åren. Skolsvenskans status i det finländska samhället ligger under ständig debatt och är ett tema som orsakar diskussion. Alla, även de unga, har någon slags förståelse om svenskans (o)nödvändighet.

Svenskundervisningen i Finland härstammar från Finlands officiella status som tvåspråkigt land. Finland var en del av Sverige i flera hundra år, från 1100-talet till 1809. Idag finns det cirka 290 000 personer i Finland som har svenska som modersmål. Dessa personer kallas finlandssvenskar. (af Hallström-Reijonen 2020.) Svenskan har officiell status som nationalspråk i Finland. Mer specifikt innebär denna status att myndigheter och tjänstemän ska kunna ge service också på svenska (Tandefelt 2017: 12). Generellt betyder den officiella statusen att svenskan i Finland har samma status som finskan i Finland på olika samhällliga nivåer. Det är relativt ovanligt att Finlands ställning som tvåspråkigt land ifrågasatts. I stället är det oftast just svenskundervisning och svenskobligatoriet som väcker debatt.

Svenska har varit obligatoriskt ämne i finska grundskolor sedan 1968 (Palviainen 2011: 39). Det är obligatoriskt att studera svenska ändå från grundskolan till andra stadiet och universitetet. På grundskolenivå är det möjligt att välja antingen medellång eller lång lärokurs i svenska. Detta val påverkar sedan startåret av svenskstudier. Lärokurserna har samma mål, oberoende av vilken lärokurs eleven väljer. Enligt de nya grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen (GLGU 2014: 202 & 217), är målen med svenskundervisningen fostran till kulturell mångfald och

språkmedvetenhet, färdigheter för språkstudier och ökande språkkunskaper. Dessutom börjar majoriteten av eleverna studera svenska på sjätte klass i stället för sjunde klass enligt den nya läroplanen.

Denna reform av GLGU (2014: 197) handlar om att det andra inhemska språket ska läras på kreativt sätt: genom lek och glädje. Omväxlande och praktiska arbetsmetoder ska erbjuda elever möjlighet till att även bearbeta sina attityder (GLGU 2014: 215). Bl.a. lärmiljöer och planering av undervisning är saker som kan ha inverkan på attityder. Enligt GLGU (2014: 198) är till exempel digitala lärmiljöer hjälpmedel som erbjuder möjligheter att genomföra språkundervisningen i autentiska situationer. Därtill ska elevernas individuella intressen tas hänsyn till när läraren planerar undervisningen. Andraspråksundervisning syftar till att stärka elevernas tilltro till sina språkkunskaper. Dessutom borde eleverna ha en möjlighet att studera i egen takt och få stöd för sitt lärande. (GLGU 2014: 198.) Den nya läroplanen ger riktlinjer och erbjuder olika sätt för lärare att göra undervisningen mer motiverande, vilket också påverkar attityderna. Generellt syftar andraspråksundervisning till att uppmuntra och engagera eleverna.

Det finns ganska mycket forskning om attityder till svenska hos elever som går i finska skolor. Den synliga debatten kring svenskobligatoriet kan vara en av orsakerna till antalet attitydstudier. På grundval av debatten antas det ofta att de flesta har negativa attityder till svenskobligatoriet. Däremot nämns de positiva attityder och inställningar sällan, även om det finns studier som visar att attityderna faktiskt kan vara positiva, speciellt hos yngre elever. Till exempel har studier visat att det finns positiva attityder till svenska hos elever i årskurs 6 (se t.ex. Koskenranta 2012 och Lundén 2017). Därför är det viktigt att undersöka om negativa attityder finns hos sjätteklassister eller om de uppstår senare i högstadiet. Därtill finns det brist på studier om elevernas inställningar till svenska i just årskurs 6, eftersom tidigarelagd svenska är en ny reform.

Denna kvalitativa studie fokuserar på sjätteklassister som är i början av sina studier i svenska. Syftet med studien är att kartlägga elevernas föreställningar kring svenska och att få unga elevernas egen röst att höras i samhällelig diskussion om svenskan i Finland. Denna studie avser besvara nedanstående forskningsfrågor:

- Hurdana attityder till svenska har elever på årskurs 6?
- Vilka faktorer påverkar attityder till svenska?

När sjätteklassisternas egna inställningar lyfts fram i föreliggande studie, kan till exempel läraren anpassa sin undervisning enligt sjätteklassisternas svar. På så sätt är det möjligt att skapa mer motiverande lektioner som sedan kan bidra till

attitydbildning hos elever. Generellt syftar studien till att bidra till ökad förståelse av attityder och attitydbildning hos elever i årskurs 6.

2 TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER OM ATTITYDER

I detta kapitel redogörs för den teoretiska bakgrunden och utgångspunkterna för studien. Först presenteras centrala begrepp: attityd och språkattityd (2.1). Sedan redogörs för attitydernas inverkan på andraspråksinlärning (2.2). Därefter presenteras svenskan i finska grundskolor (2.3) och tidigare studier om attityder hos elever i olika årskurser (2.4).

2.1 Centrala begrepp: attityd och språkattityd

I den här studien finns det två centrala begrepp: *attityd* och *språkattityd*. Attityd som begrepp är inte enkelt att definiera. Utmaningen beror på attitydernas karaktär. De är inte är stabila, dvs. de kan variera från en situation till annan och från en person till annan. Attityder är också psykiskt konstruerade, vilket betyder att attityder inte kan observeras direkt och är relativt svåra att undersöka (Garrett 2010: 20). Dessutom bygger de flesta attitydstudier på självrapportering. Självrapportering innebär att informanterna i studierna har själva värderat sina inställningar och värderingar mot någon företeelse. Problemet med självrapportering är att ens attityder kan påverkas bl.a. av frågeställaren eller persons humör. (Abrahamsson 2009: 209–210.) Attityder är ytterligare starkt kopplade till motivation och därför är dessa begrepp inte alltid lätta att skilja.

2.1.1 Attityd och språkattityd

Attityder har forskats i stor utsträckning i socialpsykologi. Allport (1954: citerad i Garrett 2010: 19) har definierat attityder som "*lärdd tendens att tänka, känna och bete sig mot en person eller ett objekt på ett särskilt sätt.*" Allports (1954) definition tar hänsyn till attitydernas kognitiva och beteendemässiga komponenter, dvs. att attityder har inverkan på tankar och beteende. Definitionen tar också hänsyn till den sociala

komponenten av attityder. Enligt den sociala komponenten är det möjligt att lära sig attityder från de andra. (Garrett 2010: 19.) Dessutom är attityder inte enkla att skilja från motivation, såsom nämndes i början av kapitlet (se avsnitt 2.1). Mer specifikt beaktas attityder även som en integrerad del av motivation. Detta betyder att positiva attityder bidrar till högre motivation mot inläring and negativa attityder till lägre motivation (Abrahamsson 2009: 207). Med andra ord främjar positiva attityder inläringen och negativa attityder kan hindra hela inlärningsprocessen.

Ett annat område, där attityder har studerats relativt mycket, är andraspråksinläring. Abrahamsson (2009: 207) har definierat attityder som inlärarens föreställningar och värderingar av målspråkslandet, målspråket och dess talare. Enligt Abrahamsson (2009: 207) kan attityder påverkas av inre faktorer, såsom inlärarens uppfattningar om språk, själva andraspråksinläring eller språkinläring i allmänhet. Dessutom kan attityder påverkas av yttre faktorer, såsom den sociala omgivningen. Sådana sociala faktorer är bl.a. inlärarens skolklass eller vänner. Vid sidan den här inre/yttre -indelningen, delar Abrahamsson (2009: 207) attityder i positiva, negativa och neutrala. Därtill stöder Gardners (1985: 39) indelning av attityder ytterligare Abrahamssons indelning. Gardner delar attityder också i två huvudgrupper: attityder till språkinläring och attityder till grupper av människor.

Attityd är ett paraplybegrepp som omfattar begreppet *språkattityd*. Språkattityder är attityder som människor har antingen till olika språk eller dess talare. De kan uppkomma i förhållande till regionala eller sociala varianter av ett språk. Mer specifikt kan detta betyda att även om människan vore positivt inställd till svenska språket och dess talare, kan hen vara negativt inställd till en variant av svenskan, såsom till finlandssvenskan. (Kalaja 1999: 46.) Under de senaste åren har språkattityder definierats mer på mental nivå. Det vill säga att språkattityder är en persons inre tillstånd, som är orsakade av någon stimulans, vilken kan vara till exempel tal eller skrift. Dessa stimulanser styr sedan en persons beteende. (Kalaja: 1999: 47.) Till exempel kan det här betyda att människan kan tycka bra eller illa om något språkljud och börja undvika det eller inte alls använda det.

Bl.a. Deprez och Persoons (1987) samt Kalaja (1999) har delat språkattityder i (1) kognitiva, (2) affektiva och (3) konativa. Indelningen syftar till att förklara varför olika språk och deras talare väcker olika tankar, känslor och reaktioner hos olika människor. Den kognitiva komponenten innehåller uppfattningar, föreställningar och kunskaper hos en individ. Den affektiva komponenten innehåller i sin tur känslomässiga värderingar, som är anknutna till språkattitydernas kognitiva komponent. Den sista komponenten, konativa, betyder beredskap att innefatta uppfattningar och värderingar i beteendet. När ursprunget till språkattityder har forskats, har det visat sig vara socialt. Det här syns till exempel om ett språk har en speciell status. Speciell

status kan bero på makt eller allmänt uppskattad status hos talarna av ett språk, till exempel. Som resultat är de andra mer positivt inställda till språket i fråga. (Kalaja 1999: 47.) Därtill tycker många helt enkelt att några språk låter vackrare än de andra.

2.2 Attitydernas inverkan på andraspråksinlärning

Bl.a. Krashen har forskat attitydernas inverkan på andraspråksinlärning. Han betonar affektiva faktorerers roll i andraspråksinlärningsprocessen. Detta betyder närmare att inlärarens attityder och upplevelser får en viktig roll i inlärningsprocessen. Enligt Krashen (1981, refererad i Abrahamsson 2009: 209) monitormodell har inläraren affektivt filter, som kontrollerar mängden av språkligt inflöd som blir intaget. Om inläraren har negativa attityder till målspråkstalare, målspråket eller språkinlärning, är inlärarens affektiva filter uppfällt och då sker inläringen inte effektivt. Däremot om inläraren är positivt inställd är affektiva filter nerfällt och inläringen sker effektivt. Således kan attityder mot andraspråk och andraspråkstalare påverka hur effektiv inläringen egentligen är.

Enligt Gardner (1985: 60–61) korrelerar attityder till språket och dess talare med språkkunskaper. Attityder tillsammans med motivation påverkar andraspråksinläringen på olika sätt. De är faktorer som kan reflektera engagemang i hela andraspråksinlärningsprocessen. Enligt Gardner (1985: 60) finns det en tydlig relation mellan attityder och beteendet i klassrummet. Relation mellan attityder och beteendet kan synas på följande sätt: om en elev har positiva attityder till svenska och svenskar, är det mer sannolikt att hen deltar i olika aktiviteter i klassrummet. En elev som har positiva attityder till svenska kan också vara intresserad av att använda svenskan även på fritiden, till exempel i olika sammanhang i sociala medier. Därför har positiva attityder en stark påverkan i andraspråksinlärning: det får eleven att vara aktiv deltagare som lär sig andraspråket frivilligt och även oavsiktligt. Dessutom kan yttre faktorer, såsom läraren och läromaterial, ha påverkan i elevernas attitydbildning (Gardner 1985: 46).

Det har även studerats att attityder till andraspråksinlärning korrelerar med framgång i hela andraspråksinlärningsprocessen (se t.ex. Gardner 1985 och Krashen 1981). Det bör dock noteras att olika individuella faktorer, såsom motivation och ålder, kan ha inverkan på attityder och attitydbildning (Pietilä 2014). Till exempel har Reinikainen (2019) visat i en studie att elever i fjärde klass har generellt bättre inställningar samt motivation till svenskinlärning än elever i sjätte klass. Resultat av hennes studie tyder således på att attityder påverkas av åldern. Detta kan förklaras med naturligt tillväxt och utveckling hos elever. När eleverna blir äldre, tenderar de att mogna och utveckla

sig bl.a. kognitivt. Därför kan eleverna börja hålla sig objektivt eller kritiskt till undervisning och auktoriteter, till exempel.

2.3 Svenskan i finska skolor: en överblick

Svenska har varit ett obligatoriskt ämne i finska grundskolor sedan 1968 (Palviainen 2011: 39). Svenskundervisning och svenskobligatoriet grundas på Finlands officiella status som tvåspråkigt land – svenska är språk i samhälle och därför språk i skolan. Finlands tvåspråkighet baserar sig i sin tur på grundlagen: enligt språklagen (Kap 1 1§) har Finland två nationalspråk: finska och svenska. Mer specifikt tillämpas språklagen (Kap 1 2§) hos olika myndigheter, hälso- och socialvården samt i undervisning. Lagen tryggar och garanterar alla språkliga rättigheter oberoende av ens nationalspråk.

Även före 1968, då svenska blev obligatoriskt ämne i grundskolan, har ställningen av det svenska språket i finska skolor diskuterats. Svenskundervisning har orsakat diskussion redan på 1800-talet. Det var dock först på 1990-talet när debatten om s.k. tvångssvenskan började (Geber 2010: 18). Debatten innehåller en rad världspolitiska, utrikespolitiska och grundläggande argument, som används både för och emot svenskobligatoriet. När debatten om svenskobligatoriet granskas, bör det noteras att ord kan bidra till skapandet av betydelse. Därför är språkbruk anknuten till attityder. Ordet "*tvångssvenska*" används ofta i samband med debatten om svenskobligatoriet. Det kan orsaka negativa associationer kring svenskundervisningen, vilket kan påverka elevernas attityder som social och yttre faktor. På samhällelig nivå kan användning av ordet "*tvångssvenska*" bidra till den negativa bilden av svenskan i finska skolor. Denna debatt om grundskolans språkprogram pågår fortfarande i Finland (Geber 2010: 18).

Numera finns det två parallella skolsystem i Finland: finska och svenska skolor (Tandefelt 2017: 11). Detta betyder att på grundskolenivå finns det till exempel Helsinges skola, där undervisningen sker på svenska, och Jyväskylä Normalskola, som i sin tur använder finska. Därtill är svenska obligatoriskt skolämne på alla finska skolnivåer: i grundskolan, gymnasiet, yrkesskolan, yrkeshögskolan och vid universitet. På olika skolnivåer varierar antalet kurser, antalet undervisningstimmar och innehållet av kurs(er). Till exempel finns det i yrkesskolor minst 20–30 undervisningstimmar i svenska medan i gymnasiet finns det minst 190 undervisningstimmar på obligatoriska kurser i svenska (Palviainen 2011: 40). Det här betyder att skillnaderna mellan olika utbildningsnivåer är stora.

På grundskolenivå är det möjligt att välja mellan lång och medellång lärokurs i det andra inhemska språket (GLGU 2014: 197). Det enda kravet är att minst ett av dessa språk ska vara långt. Den vanligaste kombinationen hos finska grundskoleelever är att engelskan studeras som lång lärokurs (A1) och svenskan som medellång lärokurs (B1). Sedan 2016 har detta betydligt ändrats så att studier i svenska börjar för de flesta i sjätte årskurs. Det är möjligt att välja långa lärokurser i båda språk, vilket betyder att ett av dessa språk börjar i ettan och den andra i trean. Dessa språk sedan behandlas som A1 och A2 språk. I praktiken beror möjligheten för två A-språk på kommunen: om de erbjuder svenskundervisning redan i trean. Det andra kravet är att tillräckligt många elever har anmält sig att studera svenska som A-språk. (Palviainen 2011: 39.)

2.4 Tidigare studier

Det finns många studier om attityder till andraspråksinläring, men jag har valt de som har närmast koppling till min studie både metodiskt och tematiskt. Tidigare har Koskenranta (2012) undersökt inställningar och motivation gentemot att lära sig svenska hos elever i sjätte, sjunde, åttonde och nionde årskurs. Syftet med studien var att granska ålders roll i motivation och attityder; om åldern påverkar motivation och attityder till att studera svenska. Materialet samlades in med halvstrukturerat formulär och analyserades både kvalitativt och kvantitativt. Studien var kvalitativ, även om den innehöll några kvantitativa inslag. I avhandlingen var relationen mellan ålder och motivation en central faktor. Enligt resultatet har de flesta grundskoleelever bra motivation för svenska. I åttonde klass är attityder hos elever de mest negativa och motivation den lägsta. Attityder samt motivation påverkas särskilt positivt av svenska vänner och släktingar samt behovet av språkkunskaper. De flesta elever visste också varför svenska studeras i finska skolor.

Lundén (2017) har alltså undersökt attityder till och motivation för svenska i årskurs sex och sju. Materialet för studien samlades in med hjälp av frågeformulär som skickades in till två skolor. Syftet var att granska och jämföra attityder samt motivation hos elever i sjätte och sjunde årskurs. Studien redogjorde också för om reformen av GLGU (2014) hade påverkats elevernas attityder och motivation. Studien analyserades kvantitativt och resultaten är baserad på analysen av enkät. Betoning i analysen ligger huvudsakligen i slutna frågor. Svar på öppna frågor stöder resultatet. Resultatet av studien visar att sjätteklassister har positivare attityder samt högre motivation att lära sig svenska än sjundeklassister. När det gäller attityder till svenskar och Sverige, är de positiva i båda årskurser. De största skillnaderna finns när motivationen hos elever granskades: sjätteklassister har positivare motivation än elever i sjuan.

Dessutom har Reinikainen (2019) undersökt attityder och motivation till svenskinlärning hos elever i årskurserna 4 och 6 i A- och B-svenska. Syftet med studien var att utreda finskspråkiga elevers attityder och motivation till svenskinlärning. Dessutom var syftet att granska och jämföra hur ålder påverkar motivation och attityder hos elever i fjärde och sjätte årskurs. Materialet samlades in genom enkät och analyserades såväl kvalitativt som kvantitativt. Enkäten bestod av tre olika delar: slutna frågor, öppna frågor och en teckningsuppgift. Resultaten av Reinikainens (2019) studie visar att både attityder och motivation till svenska är positivare hos elever i årskurs 4, än i hos elever i årskurs 6. Av teckningarna framgår att både aktiv och glad svensklärare påverkar attityder och motivation hos elever i både årskurser.

Dessa tre ovannämnda studier utgör en passande och mångsidig grund för föreliggande studie. Koskenrantas (2011) studie fokuserar på relationen mellan ålder och inställningar och Lundéns (2017) samt Reinikainens (2019) studier fokuserar på jämförelse av elever i olika årskurser. Därtill tar Lundéns (2017) studie hänsyn till den nya läroplanen. Alla dessa tre tidigare studier stöder således genomförandet av denna studie från olika synvinklar. Den här studien syftar till att redogöra för hurdana attityder finns det hos sjätteklassister och om negativa attityder uppstår redan i sjätte årskurs eller senare på högstadiet. Denna studie ska dock bidra till och fokusera på närmare granskningen av attityder hos en enda årskurs. Eftersom det andra inhemska språket flyttades fram att börja i sjätte klass i stället för att börja i sjunde klass i 2016, finns det brist på sådana studier som handlar om elevernas egna förståelser om sina attityder och inställningar mot svenska just i årskurs 6. Med andra ord har den här studien delvis annan synpunkt än de tidigare.

3 MÅL, MATERIAL OCH METOD

I detta kapitel beskrivs genomförandet av studien. Först presenteras syftet med studien och forskningsfrågorna i avsnitt 3.1. Sedan presenteras materialet i avsnitt 3.2. Till sist redogörs för metoden i avsnitt 3.2.

3.1 Mål

Syftet med denna studie är att redogöra för hurdana attityder till svenska det finns bland elever i årskurs 6 samt att granska vilka faktorer påverkar elevernas attityder till svenska. Genom studien vill jag granska hur eleverna själva upplever studerandet av svenska och hurdana inställningarna de har. Den här studien avser besvara följande forskningsfrågor:

- Hurdana attityder till svenska har elever i årskurs 6?
- Vilka faktorer påverkar attityder till att studera svenska?

Attityder till svenska har studerats tidigare men fokusen har legat på samband mellan attityder och motivation, på en annan åldersgrupp eller på en jämförelse av två olika grupper. Därför ligger den här studiens fokus på attityder hos en årskurs. Studien avser att bidra till förståelsen av attityder hos sjätteklassister. Dessutom avser studien att öka kunskapen om betydelsen av den tidigare lagda svenskundervisningen och dess möjliga effekt på inläringen.

3.2 Material

Materialet samlades in med enkät. I avsnitt 3.2.1. presenteras materialinsamlingsprocessen och informanterna. Därefter presenteras enkäten och redogörs för valet av enkätundersökning i avsnitt 3.2.2.

3.2.1 Materialinsamling och informanter

Materialinsamlingsprocessen började genom att jag skickade enkäten, forskningstillståndet och analysrapporten till skolan och ansökte om forskningstillståndet. Då rektorn beviljade tillståndet, skickade klassläraren informationsbrevet via Wilma med samtyckesformulär till vårdnadshavarna. I samtyckesformuläret fick vårdnadshavarna skriva om de tillåter sitt barn att delta i undersökningen.

Materialet består av 21 elevers svar på enkäten. Materialet samlades in i december 2020 i en enspråkig finsk skola i Österbotten. I början av enkäten presenterade jag mig och studien kort. Materialinsamlingen skedde under en lektion och tog cirka 15 minuter.

Tabell 1. Informanterna i den här studien.

informant	n	procent
flicka	10	48%
kille	11	52%

Informanterna för studien är grundskoleelever, som går i sjätte årskurs. 48 % av informanterna är flickor och 52 % är pojkar (tabell 1). Elever som svarade på enkäten läser svenska som B-språk i skolan, dvs. de har börjat studera svenska i årskurs 6.

3.2.2 Enkät

Materialet samlades in med enkät, som informanterna svarade på nätet med hjälp av mobilen, paddan eller datorn. Enkäten består av 20 frågor som handlar om svenska språket, språkinläring och Sverige. Frågorna tar också hänsyn till yttre faktorer (se avsnitt 2.1.1) som kan ha inverkan på elevernas attityder, såsom föräldrar och vänner. 19 av frågorna i enkäten är slutna och en av frågorna är öppen. Enkäten består av en bakgrundsfråga som handlar om könet. Dessutom består det av två "ja/nej" påståenden, 16 påståendena med Likert-skalan och en öppen fråga. Likert-skalan är fyrgradiga: (1) "Helt annan åsikt", (2) "Delvis av annan åsikt", (3) "Delvis av samma åsikt", (4) "Helt av samma åsikt". Eftersom Likert-skalan används ofta i

attitydmätningar, ligger fokuset på analysen i de frågor som har besvarats med Likert-skalan.

Jag bestämde mig för att göra en enkätstudie på grund av praktiska skäl, närmare på grund av coronavirusläget. Genom att genomföra materialinsamling med enkät möjliggörs att jag inte behövde träffa informanterna ansikte mot ansikte. Dessutom tror jag att intervjun via Zoom eller något liknande program skulle ha varit för utmanande för några av informanterna, eftersom 12–13 åriga tenderar att ha åldersrelaterade utmaningar. Därtill används enkät för att kartlägga en företeelse för att göra deskriptiv analys (Alanen 2011: 147). Syftet med denna studie är just att få en uppfattning om attityder hos elever i årskurs 6. Enkäter används också för att få information om informanternas egna attityder, åsikter och uppfattningar och därför passar enkäten bra för denna studie (Valli & Aarnos 2018).

3.3 Metod

Materialet analyseras kvalitativt med hjälp av innehållsanalys. Ofta används enkäter för att få många svar och resultat som sedan kan analyseras kvantitativt och statistiskt. Den här studien är dock kvalitativ och därför passar innehållsanalys bra med tanke på syftet av denna studie. När materialet analyseras med innehållsanalys strävas det inte efter statistiska generaliseringar, som är typiska för enkätstudier. I stället används innehållsanalysen för att beskriva och förstå olika företeelser (Tuomi & Sarajärvi 2018). Enligt Tuomi och Sarajärvi (2018) används innehållsanalysen också för att styra fokuset i analysen från kvantitativ till kvalitativ. Därför valdes det att analysera materialet med innehållsanalys.

Det som är viktigt för studien är att granska elevernas egna inställningar ur kvalitativ synvinkel. Genom att analysera materialet kvalitativt med hjälp av innehållsanalys får jag fram elevernas egna åsikter och inställningar. Dessutom hjälper innehållsanalysen för att göra en allmän deskription om attityder hos elever. Innehållsanalysen stöder syftet med studien, vilket är att beskriva, förklara och förstå attityder till svenska. Dessutom stöder dessa insamlings- och analysmetoder varandra. Det är möjligt att samla in material effektivt genom enkäten för de generella beskrivningar som görs senare i innehållsanalysen.

4 RESULTAT

I detta kapitel analyseras attityder till svenska hos elever i årskurs 6. I avsnitt 4.1. analyseras elevernas inställning till svenska och Sverige, i avsnitt 4.2. inställning till inläring av svenska och i avsnitt 4.3. inställning till språkinläring. Därtill analyseras yttre faktorer som kan ha påverkan på attityder för svenska i avsnitt 4.4. Därefter presenteras öppna svar i avsnitt 4.5. Dessutom förklarades attityder med hjälp av enkätens öppna frågor i varje avsnitt. Jag har rättat till uppenbara skrivfel i de finska citaten.

4.1 Attityder till svenska och Sverige

Det allmänna syftet med studien var att kartlägga attityder till svenska hos elever i årskurs 6. Jag ville veta hurdana inställningar sjätteklassister har till olika aspekter beträffande svenskan. Därtill har det forskats tidigare att attityder till målspråkslandet kan ha roll i elevernas attitydbildning (se t.ex. Abrahamsson 2009 och Gardner 1985). Därför bestämde jag mig att ytterligare undersöka attityder till Sverige. Resultaten visade att elever i årskurs 6 har generellt positiva attityder till både svenska och Sverige.

Tabell 2 visar att över hälften av informanterna, dvs. 12 informanter (N=21), är delvis eller helt av samma åsikt med påståendet "*Svenska är fint språk.*" Det här överensstämmer med tidigare fått resultat: bl.a. enligt Koskenrantas (2012) och Lundéns (2017) studier om attityder till svenska, anser de flesta elever att svenska är ett fint språk. Dessutom avgjorde det nästa påståendet i enkäten om informanterna tycker att svenska är tråkigt språk. Huvuddelen av informanterna tyckte att svenska inte är ett tråkigt språk. Svar på det där påståendet stöder resultat som redogörs för i tabell 2.

Enligt tabell 3 är nästan alla, dvs. 17 informanter (N=21), delvis eller helt av samma åsikt med påståendet "Min uppfattning av svenskar och Sverige är positiv." Bl.a. Gardner har (1985) undersökt attitydernas inverkan på andraspråksinläring. Enligt Gardners studier reflekterar positiva attityder till målspråket och målspråkstalare framgång i hela andraspråksinlärningsprocessen (se avsnitt 2.2). Resultat, som redogörs för i tabell 3, tyder således på att största delen av informanterna har bra förutsättningar för att lära sig svenska.

Tabell 2. Antalet svarsalternativ som valdes för påståendet "Svenska är fint språk."

Likert-Skala	1 "Helt av annan åsikt"	2 "Delvis av annan åsikt"	3 "Delvis av samma åsikt"	4 "Helt av samma åsikt"
n	1	8	9	3

Tabell 3. Antalet svarsalternativ som valdes för påståendet "Min uppfattning av svenskar och Sverige är positiv."

Likert-Skala	1 "Helt av annan åsikt"	2 "Delvis av annan åsikt"	3 "Delvis av samma åsikt"	4 "Helt av samma åsikt"
n	0	4	9	8

Det generella syftet med hela skolundervisningen är att utveckla kunskaper som elever sedan kan ha nytta av i framtiden. Därför frågades det om informanterna tyckte att de kommer att behöva svenska senare i livet. Dessutom är ett syfte med språkundervisning att eleverna kunde använda språk (GLGU 2014: 196). Tabell 4 visar att de flesta, dvs. 14 informanter (N=21), är delvis eller helt av samma åsikt med påståendet "Jag behöver svenska i framtiden. (t.ex. på jobbet eller senare i skolan)". Påståendet stöds även av följande citat från enkätens öppna fråga:

- (1) *Ruotsin opiskelussa on se kiva puoli, että sitä oppii helposti ja sitten sitä pystyy sen jälkeen puhumaan niiden (ruotsalaisten) kanssa. Ja siinä on huono puoli, jos ruotsii ei oppis nii ei pääse hyviin töihin.*

Med svenskstudier finns det den roliga sidan att det är lätt att lära sig och sen kan man tala det (svenska) med dom (svenskar). Och nackdelen är att om man inte lär sig svenska, får man inte bra jobb.

Av citaten framgår att informanten upplever svenskstudier som nyttiga och kommer använda språket i framtiden. Det tyder således på att målet med (språk)undervisningen är uppnått, åtminstone på någon nivå.

Tabell 4. Antalet svarsalternativ som valdes för påståendet "Jag behöver svenska i framtiden. (t.ex. på jobbet eller senare i skolan)"

Likert-Skala	1 "Helt av annan åsikt"	2 "Delvis av annan åsikt"	3 "Delvis av samma åsikt"	4 "Helt av samma åsikt"
n	2	5	11	3

4.2 Attityder till inläring av svenska

Generellt är jag intresserad av ålders effekt på inläringen och därför ville jag undersöka hurdana attityder just sjätteklassister har till inläring av svenska. Eftersom studien avser att öka förståelsen av den tidigarelagda svenskundervisningen och dess möjliga effekt på inläringen, innefattades attityder till inläring av svenska till studien. Genom detta möjliggörs det att granska resultat ur den nya läroplanens aspekt. Resultaten visar att majoriteten av eleverna har positiva attityder till inläring av svenska.

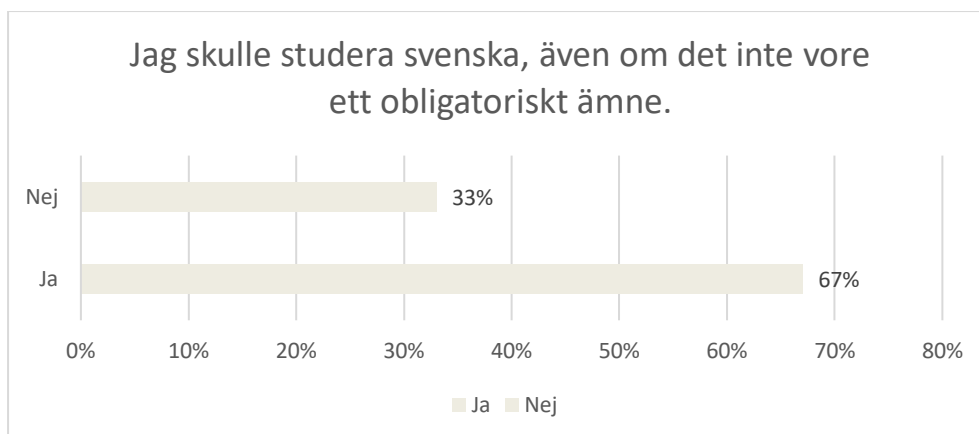
Figur 1 visar att över hälften (67 %) av informanterna påstår att de skulle studera svenska även om det inte vore obligatoriskt. I enkäten frågades det också om eleverna tycker att det är bra att svenska börjar i sjätte klass. Enligt svaren på påståendet "Jag tycker att det är bra att svenska börjar i sjätte klass" tycker huvuddelen av informanter att det är bra. Resultat stöder således de svar som redovisas i figur 1. Det som framgår av båda påståenden tyder på att elever i sjätte klass anser att svenskstudier är viktiga. Detta är i linje med resultaten i tidigare studier. Enligt Koskenranta (2011: 52) tycker majoriteten av sjätteklassisterna att det är viktigt att lära sig svenska.

Enligt tabell 5 är huvuddelen av informanterna, dvs. 15 informanter (N=21), delvis eller helt av samma åsikt med påståendet "Att studera svenska är nyttigt." Påståendet förtydligas med följande citat:

- (2) *Ruotsi on mahtava kieli. Se on hyödyllinen ja melko helppo oppia. On kiva oppia uusia asioita ja tutustua eri kulttuureihin.*

Svenska är fantastiskt språk. Det är nyttigt och relativt lätt att lära sig. Det är roligt att lära sig nya saker och bekanta sig med olika kulturer.

Resultaten överensstämmer med resultaten i Koskenranta (2011: 61): de flesta elever i sjätte årskurs tyckte att de vill studera svenska, eftersom de vill lära sig tala svenska och de kommer att behöva det.

Figur 1. Svaren på påståendet "Jag skulle studera svenska, även om det inte vore ett obligatoriskt ämne."

Tabell 5. Antalet svarsalternativ som valdes för påståendet "Att studera svenska är nyttigt."

Likert-Skala	1 "Helt av annan åsikt"	2 "Delvis av annan åsikt"	3 "Delvis av samma åsikt"	4 "Helt av samma åsikt"
n	3	3	6	9

Trivsel i skolan är en viktig faktor i elevernas välmående, vilket kan även påverka elevernas inställningar (Forslund Frykedal 2008: 97). De flesta, dvs. 13 informanter (N=21), är delvis eller helt av samma åsikt med påståendet "Jag trivs på svenska lektioner" (se tabell 6). Faktorer som bidrar till trivsel under lektionerna som nämndes av informanterna var bl.a. par- och grupparbete:

(3) *Tykkään paritehtävistä. Mielestäni kaikki on kivaa 😊!*

Jag gillar par uppgifter. Jag tycker att allt är roligt!

(4) *Ruotsin opiskelu on kivaa koska tunneilla tehdään ryhmätöitä.*

Att studera svenska är roligt eftersom man arbetar i grupper.

Par- och grupparbete kan bidra bl.a. till elevernas identitet samt tilliten till sig själv och andra (Forslund Frykedal 2008: 96). Såsom det framgår av informanternas svar, är par- och grupparbeten i bästa fall både roliga och aktiverande uppgifter.

Tabell 6. Antalet svarsalternativ som valdes för påståendet "Jag trivs på svenska lektioner."

Likert-Skala	1 "Helt av annan åsikt"	2 "Delvis av annan åsikt"	3 "Delvis av samma åsikt"	4 "Helt av samma åsikt"
n	1	7	5	8

4.3 Attityder till språkinläring

Enligt tidigare forskning kan attityder till språkinläring i allmänhet kan ha inverkan till attityder (se t.ex. Abrahamsson 2009). Därför valde jag att granska sjuåtteklassisternas attityder till språkinläring på allmän nivå. Därtill tänkte jag att trivsel i skolan kan vara en faktor som kan påverka attityder. Resultaten visade att de flesta elever har positiva attityder till språkinläring och till skolgång.

Läroplanens språkpedagogik grundar sig i stor utsträckning på språkliga kompetensen. Enligt GLGU (2014: 125) är den språkliga kompetensen baserad på tilläggnandet av kompetens i flera språk i olika kontexter. Tabell 7 visar att majoriteten av informanter, dvs. 19 informanter (N=21), är delvis eller helt av samma åsikt med påståendet "Att kunna flera språk är nyttigt." När det gäller attityder till flerspråkighet, verkar det att eleverna har bra förutsättningar för utvecklandet av den språkliga kompetensen. Dessutom överensstämmer resultat i tabell 7 med tidigare studier. Enligt Lundén (2017: 18) upplever majoriteten av elever i årskurser sex och sju svenskstudier som nyttiga.

Såsom Forslund Frykedahl (2009) har konstaterat, är glädje en viktig faktor i inläring. Huvuddelen av informanterna, dvs. 17 informanter (N=21), är delvis eller helt av samma åsikt med påståendet "Att gå på skolan är roligt" (se tabell 8). Påståendet eftersträvar att mäta elevernas trivsel i skolan. Trivsel i skolan formulerar ett slags grund för attityder. Resultat överensstämmer med Skolverkets (2018) studie om attityder till skolan. Resultaten i studien visade att unga elever är oftast nöjda med skolgång och trivs bra med skolarbete.

Tabell 7. Antalet svarsalternativ som valdes för påståendet "Att kunna flera språk är nyttigt."

Likert-Skala	1 "Helt av annan åsikt"	2 "Delvis av annan åsikt"	3 "Delvis av samma åsikt"	4 "Helt av samma åsikt"
n	2	0	7	12

Tabell 8. Antalet svarsalternativ som valdes för påståendet "Att gå på skolan är roligt."

Likert-Skala	1 "Helt av annan åsikt"	2 "Delvis av annan åsikt"	3 "Delvis av samma åsikt"	4 "Helt av samma åsikt"
--------------	-------------------------	---------------------------	---------------------------	-------------------------

n	1	3	7	10
---	---	---	---	----

4.4 Yttre faktorer

På grund av attitydernas komplexa karaktär bestämde jag mig för att granska några yttre faktorer som kunde ha påverkan i sjätteklassisternas attityder. Sådana faktorer är till exempel föräldrar och vänner. Därtill har bl.a. Abrahamsson (2009: 209) forskat i att avståndet till målspråkslandet kan ha inverkan till attityder. Därför frågades det till exempel om eleverna hade besökt Sverige. Resultaten visar att de flesta elever har besökt Sverige (figur 2). Dessutom visar resultaten att elevernas attityder är relativt oberoende av vänners åsikter (tabell 8) och att läroboken uppmuntrar elever inte att studera svenska (9).

Enligt figur 2 har 62 % av informanterna besökt Sverige. I enkäten frågades det också om informanterna har svenska vänner eller släktingar. Det visade sig att en tredjedel av informanter har svenska vänner eller släktingar. Tidigare forskning visar att både geografiska avståndet och sociala förhållandena till målspråket och målspråkstalare kan ha en roll i andraspråksinläring samt i attitydbildning (Abrahamsson 2009: 209). När resultaten i figur 1 och tabell 8 granskas mot de övriga resultaten i studien (se t.ex. tabell 2, 3 och 4), verkar det att attityder kan bidras av litet geografiska avståndet samt sociala förhållandena men inte nödvändigtvis försämrats.

När attityder har granskats tidigare (se t.ex. Kalaja 1999, Garret 2010), har det funnits en stark korrelation mellan attityder och sociala förhållanden. Tabell 8 visar att nästan alla informanterna, dvs. 20 informanter (N=21), är delvis eller helt av annan åsikt med påståendet *"Min vänners åsikter om svenska och studerandet av svenska påverkar min åsikt."* Dessutom fanns det i enkäten ett påstående om föräldrarnas åsikter om svenska och inläring av svenska påverkar informantens åsikt. Svaren på påståendet stöder svaren på påståendet i tabell 9. Det visar att majoriteten av informanter är delvis eller helt av annan åsikt med påståendet *"Min föräldras åsikter om svenska och inläring av svenska påverkar min åsikt."* När resultatet granskas mot tidigare studier om attityder (se t.ex. Gardner 1985), är det relativt överraskande. Den sociala omgivningen brukar ha en inverkan på attityder. Attityder hos elever i sjätte klass verkar således vara ganska oberoende av social inverkan. Resultatet kan också tyda på att elever antingen vill inte erkänna påverkan av sociala förhållanden eller uppfattar det inte ännu.

Figur 2. Svaren på påståenden "Jag har besökt Sverige"

Tabell 8. Antalet svarsalternativ som valdes för påståendet "Min vänners åsikter om svenska och inläring av svenska påverkar min åsikt."

Likert-Skala	1 "Helt av annan åsikt"	2 "Delvis av annan åsikt"	3 "Delvis av samma åsikt"	4 "Helt av samma åsikt"
n	14	6	0	1

Därtill är hälften av informanterna, dvs. 11 informanter (N=21), delvis eller helt av annan åsikt med påståendet "Svenska lärobok uppmuntrar mig att lära mig svenska." (se tabell 9). Resultatet är överraskande, eftersom finska läroböcker vanligtvis har ansetts som bra och stöttande läromedel. Till exempel i en studie gjord av Lehti-Eklund och Green-Värttinen (2011: 26) förekom det att svenska läroböcker uppskattades bl.a. eftersom dess styckena är korta och strukturen klar. Resultatet av denna studie illustreras i följande citat:

(5) *Ruotsin kielessä ainoa miinus on todella pitkät sanalistat.*

Den ena nackdelen med svenska är väldigt långa ordlistor.

Det framgår av några öppna svar att det finns långa ordlistor i läroboken som eleverna förväntas lära sig utantill. Detta betyder dock inte nödvändigtvis att hela läroboken är nedslående, utan att problemet kan ligga bl.a. i undervisningsmetoden eller -stilen.

Tabell 9. Antalet svarsalternativ som valdes för påståendet "Svenska lärobok uppmuntrar mig att lära mig svenska."

Likert-Skala	1 "Helt av annan åsikt"	2 "Delvis av annan åsikt"	3 "Delvis av samma åsikt"	4 "Helt av samma åsikt"
n	5	6	7	3

4.5 Öppna svar

I detta avsnitt presenteras informanternas svar i enkätens öppna fråga. Alla informanterna svarade inte på öppen fråga, utan det finns 18 svar på det. Jag har delat svaren i två huvudgrupper, som antingen meddelar positiva eller negativa attityder hos elever i årskurs 6. Först presenteras de svar som meddelar positiva attityder. Därefter presenteras de svar som meddelar negativa attityder. Därtill finns det två illustrerande citat som exempel på informanternas svar i båda fall.

De två citaten nedan illustrerar svar som meddelar **positiva** attityder till svenska studier. Eleverna svarade på frågan "Vad är roligt med svenskstudier?" till exempel på följande sätt:

- (6) *Ruotsi on mahtava kieli. Se on hyödyllinen ja melko helppo oppia. On kiva oppia uusia asioita ja tutustua eri kulttuureihin.*

Svenska är fantastiskt språk. Det är nyttigt och relativt lätt att lära sig. Det är roligt att lära sig nya saker och bekanta sig med olika kulturer.

- (7) *Kaikki on kivaa, eikä mikään ole tylsää.*

Allt är roligt och inget är tråkigt.

Det framgår av citaten 6 och 7 att eleverna är även väldigt entusiastiska om svenskstudier. Detta bryter sig starkt mot den allmänt negativa bilden av svenskan i Finland. Dessutom nämndes följande slags positiva faktorer beträffande svenskstudier:

- att lära sig nya ord och språk
- par- och grupparbete
- att lära sig något nytt i allmänhet
- möjlighet att använda språk med svenskar
- ätt att lära sig
- nyttighet

De två citaten nedan illustrerar svar som meddelar **negativa** attityder till svenska studier. Eleverna svarade på frågan "Vad är tråkigt med svenskstudier?" till exempel på följande sätt:

(8) *Kirjoittaminen ei ole kivaa.*

Att skriva är inte roligt.

(9) *Ei ole kivaa koska tulee liikaa läksyä.*

Det är inte roligt eftersom man får för mycket läxor.

Citaten 8 och 9 visar att eleverna gillar varken att skriva eller att göra läxor. Av elevernas svar på öppen fråga framgår att elever har några enstaka saker som de inte gillar i svenskstudier. Sådana saker var bl.a. följande:

- skrivandet
- prov
- långa ordlistor
- svenska är svårt och/eller tråkigt språk
- för mycket läxor
- negativitet i allmänhet: gillar inte att studera
- om man lär sig inte svenska, får man inte ett bra jobb

Generell visar elevernas svar på öppen fråga att attityder till svenska hos elever i sjätte årskurs är relativt positiva. Det finns dock några enstaka saker som sjätteklassister anser som nedslående i sina studier av svenska. Det som är särskilt viktigt, oavsett de negativa sakerna, är att elever är även entusiastiska om att studera svenska.

5 SAMMANFATTANDE DISKUSSION

I den här studien analyserades attityder till svenska hos elever i årskurs 6. Studien syftade till att besvara 1) Hurdana attityder till svenska har elever på årskurs 6? och 2) Vilka faktorer påverkar attityder att studera svenska? Materialet samlades in i en finskspråkig skola med hjälp av enkät och analyserades med innehållsanalys. Syftet var att samla in svar som senare kunde analyseras för att göra en allmän beskrivning av attityder. I det här kapitlet presenteras resultaten i förhållande med forskningsfrågorna och tidigare studier i ämnet. Kapitlet avslutas med reflektioner kring hela forskningsprocessen.

Resultaten visar att elever i årskurs 6 har till största delen positiva attityder till svenska. Attityderna delades i tre kategorier för närmare granskning: 1) attityder till svenska och Sverige, 2) attityder till inläring av svenska och 3) attityder till språkinläring. Därtill granskades yttre faktorer, såsom läroboken och sociala förhållanden, som kan påverka attityder. När attityder till svenska och Sverige granskades, framkom att de flesta elever i årskurs 6 tycker att svenska är fint språk, deras uppfattning om svenska och Sverige är positiv samt att de tycker att de behöver svenska senare i framtiden. Överhuvudtaget överensstämmer resultatet med tidigare fått resultat (se t.ex. Koskenranta 2011, Lundén 2017 och Reinikainen 2019).

När attityder till inläring av svenska granskades, framkom att över hälften av eleverna skulle studera svenska även om det inte vore ett obligatoriskt skolämne. Därtill tyckte huvuddelen av eleverna att det är bra att svenska börjar i sjätte klass. De flesta elever tyckte också att de har nytta av sina studier i svenska samt att de trivs på svensklektionerna. Resultaten av attityder till språkinläring och skolgång stöder resultaten av svenskinläring. De visade att huvuddelen av eleverna tycker att det är nyttigt att ha kunskaper i flera språk. Dessutom ansåg majoriteten av eleverna att de är roligt att gå i skola.

När det gäller den andra forskningsfrågan "*Vilka faktorer påverkar attityder att studera svenska?*" bestämde jag mig för att ytterligare att granska på yttre faktorer som kunde ha inverkan på elevernas attityder till svenska. Över hälften av eleverna hade besökt Sverige och tredjedelen hade svenska vänner eller släktingar. I det här fallet verkade det att vistelsen och släktskap kan bara bidra till attityder men inte försämra dem. Dessutom visades det i resultaten att vänner eller föräldrar inte brukar ha inverkan på elevernas attityder, vilket är relativt ovanligt med hänsyn till tidigare fått resultat (se t.ex. Kalaja 1999 och Garrett 2010). Intressant samt överraskande var svaren på frågan om svenska lärobok uppmuntrar elever att studera svenska. De flesta elever tyckte att läroboken uppmuntrar dem inte att lära sig svenska.

Tidigare studier (se t.ex. Koskenranta 2011, Lundén 2017 och Reinikainen 2019) visar att de flesta elever har positiva attityder till svenska. Mina resultat ligger i linje med dessa studier. Till exempel Koskenranta (2012: 52) fann att majoriteten av eleverna i årskurs 6 tyckte att det är viktigt lära sig svenska. När detta jämföras med resultat av den här studien, är resultat likadant: huvuddelen av sjätteklassister upplever svenska som viktigt. Det som följaktligen är nytt är relativt litet, men desto viktigare: eleverna upplever läroboken som en faktor vilken inte uppmuntrar att studera svenska. Det finns således ett behov att granska läroböcker och läromaterial som används i finska skolor. Dessutom flyttar det fokuset på läraren och lärarutbildning: läraren borde ha kunskaper i kritisk granskning av läromaterialet.

Denna undersöknings största bidrag är resultatens implikationer för undervisning och andraspråksinläring. Resultatet visar att inlärningsprocessen av andraspråk består av olika bitar som kan ha inverkan på attityder. Dessa är bl.a. undervisningsmetoden och mängden av läxor. Därtill förtydligar undersökningen hur komplex själva processen av attitydbildning egentligen är. Attityder består av både inre och yttre faktorer som sedan påverkar varandra. Det bör dock noteras att attityder kan förändras över tiden, vilket inte beaktades i denna studie. Dessutom bör det noteras att motivation inte heller beaktades i den här studien, även om motivation och attityder är relativt svåra att skilja (Abrahamsson 2009: 210). I fortsättningen skulle det vara nyttigt att betrakta och jämföra attityder och motivation i en långtidsstudie. Fokuset kunde ligga på hur båda begrepp tillsammans påverkar och formulerar inlärningsprocessen. Dessutom verkar resultaten stödja uppfattningen om att negativa attityder till svenskstudier uppstår senare än i sjätte klass (se t.ex. Lundén 2017 och Reinikainen 2019). Således kunde tidigarelagd svenska ha positiv inverkan på attityder och möjligen också på inlärningsresultat.

Det som är särskilt intressant är den allmänna resultaten av föreliggande studien. Av resultat framgår det att majoriteten av eleverna har positiva attityder till svenska i allmänhet. Resultaten stöder således nästan inte alls den generella uppfattningen om

att de flesta finländare upplever svenskan som onyttigt och tråkigt. Denna studie var ytterligare en studie som fick positiva attityder till svenska som huvudresultat. Det är intressant varför den här negativa uppfattningen om svenskan lever kvar i Finland. I fortsättningen skulle det vara intressant att fokusera på denna diskrepans mellan undersökning och allmänhetens uppfattning. På det sättet kunde det bidra till förändringen av den relativt vanliga uppfattningen om svenskan.

Om själva attitydstudier granskas även närmare, uppstår det ett allmänt problem. Studier om attityder förklarar inte om attityder i andraspråksinläring handlar bara om inlärarens studiemotivation (Abrahamsson 2009: 209). Detta skulle betyda att attityder påverkar motivation och har således bara indirekt påverkan till inläringen. Enligt Abrahamsson (2009: 209) ligger problemet i följande konflikt. Då en inlärare har positiva attityder till språkinläring, gör hen sina läxor och läser inför sina prov och därför får bra resultat. Detta skulle betyda att skolarbete och motivation är effektiva faktorer, inte attityder. Därmed slutar problemet med frågan om själva attityder har inverkan på inlärningsprocessen.

När jag reflekterar kring hela undersökningsprocessen finns det en generell brist. Det här slags liten undersökning kan svara på frågorna endast på ett snävt sätt och därför kan resultaten inte generaliseras. Dessutom har valet av enkät som metod vissa brister. Om man vill få mer djupgående resultat, bör man använda intervju i stället. Den här studien skulle dock fungera som pilotstudie inför en större studie. Det finns också alltid problem med självrapportering; personens dåtida humor och andra tillfälliga saker kan ha påverkan i hur man svarar (Garrett 2010: 20). Informanternas svar kan således variera från en situation och tidpunkt till annan. Trots dessa brister och utmaningar, lyckades jag få relativt omfattande resultat som kan vara nyttiga för både lärare och elever. Jag fick svar på mina forskningsfrågor och informativa resultat, som kan jämföras med resultat i tidigare studier. Generellt kan den här studien bidra till förståelsen av attityder i andraspråksinläring och på så sätt kan svenskundervisningen utvecklas. Därtill är en fördel med studien att den ökar kunskapen om betydelsen av den tidigare lagda svenskundervisningen och dess möjliga effekt på inläringen.

LITTERATUR

Abrahamsson, N. 2009. *Andraspraksinläring*. Lund: Studentlitteratur.

af Hallström-Reijonen, G. 2020. *Svenska talas också i Finland*. Institutet för de inhemska språken, Finland. <https://svenskaspraket.si.se/finlandssvenska/>. (Hämtad 24.1.2021.)

Alanen, R. 2011. Kysely tutkijan työkaluna. I: Kalaja, P., Alanen R. & Dufva, H. (red.) *Kieltä tutkimassa: Tutkielman laatijan opas*. Helsinki: Finn Lectura. 146-161.

Deprez, K. och Persoons, Y. Attitude. I: Ammon, U., Dittmar, N. och Mattheiers K.J. (red.) *Sociolinguistics: An international handbook of the science of language and society*. Vol. 1. Berlin och New York: Walter de Gruyter, 125-132.

Forslund Frykedal, K. 2008. *Elevers tillvägagångssätt vid grupparbete: om ambitionsnivå och interaktionsmönster i samarbetssituationer*. Linköpings universitet. <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn%3Anbn%3Ase%3Aliu%3Adiva-11341>

Gardner, R.C. 1985. *Social Psychology and Second Language Learning: The Role of Attitudes and Motivation*. London: Arnold.

Garrett, P. 2010. *Attitudes to language*. Cambridge: Cambridge University Press.

Geber, E. 2010. *Den obligatoriska svenskan i Finland – en historisk analys*. Magma pm 1. <https://magma.fi/den-obligatoriska-svenskan-magma-pm-1/>. (Hämtad 15.2.2021.)

GLGU 2014 = Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2014. Helsingfors: Utbildningsstyrelsen. <https://www.oph.fi/sv/utbildning-och-examina/grunderna-laroplanen-den-grundlaggande-utbildningen>. (Hämtad 24.1.2021.)

Justitieministeriet. (6.6.2003/423) Språklag.

Kalaja, P. 1999. Kieli ja asenteet. I: Sajavaara, K. och Piirainen-Marsh, A. (red.) *Kielenoppimisen kysymyksiä*. Jyväskylä: Soveltavan kielentutkimuksen keskus, Jyväskylä universitet. 45-72.

Koskenranta, R. 2012. "Jos vaikka muutan ruotsiin tai en tiää, meen ruotsalaisen kanssa naimisiin" : *Inställning och motivation gentemot att lära sig svenska hos elever i sjätte, sjunde, åttonde och nionde årskurs*. Avhandling pro gradu vid Jyväskylän universitet. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:ju-201212123336>

Krashen, S. 1981. *Second language acquisition and second language learning*. Oxford: Pergamon Press inc.

Lehti-Eklund, H. & Green-Vänttinen, M. 2011. *Svenska i finska grundskolor*. Skrifter utgivna av Nordica vid Finska, finskugriska och nordiska institutionen 27, Helsingfors universitet. Helsingfors: Unigrafia. <http://hdl.handle.net/10138/30082>

Lundén, M. 2017. *Attityder och motivation till svenska hos elever i årskurs 6 och 7*. Kandidatavhandling vid Jyväskylän universitet. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:ju-201708273577>

Pietilä, P. 2014. Yksilölliset erot kielenoppimisessa. I: Lintunen, P. & Pietilä, P. (red.) *Kuinka kieltä opitaan: Opas vieraan kielen opettajalle ja opiskelijalle*. Helsinki: Gaudeamus.

Palviainen, Å. 2011. *Frivillig svenska? Utbildningsrelaterade konsekvenser*. Magma-studie 2011/3. 2 uppl. Helsingfors: Finlands svenska tankesmedja Magma. <https://magma.fi/frivillig-svenska-magma-studie-3-2011/>. (Hämtad 15.2.2021.)

Reinikainen, E. 2019. *Attityder och motivation till svenskinläring hos elever i årskurserna 4 och 6 i A- och B-svenska*. Avhandling pro gradu vid Åbo universitet. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2019102134119>

Skolverket. 2018. *Attityder till skolan*. Stockholm: Rapport 479/2019. <https://www.skolverket.se/getFile?file=4138> . (Hämtad 24.3.2021.)

Tandefelt, M. 2017. *Språk i skola och samhälle*. Helsingfors: Svenska litteratursällskapet i Finland. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:sls-978-951-583-490-4>

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Tammi.

Valli, R. & Aarnos, E. 2018. *Ikkunoita tutkimusmetodeihin: 1, Metodien valinta ja aineistonkeruu : virikkeitä aloittelevalle tutkijalle*. Jyväskylä: PS-Kustannus.

BILAGA: ENKÄT

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

Kuudesluokkalaisten asenteet ruotsin kieltä ja sen opiskelua kohtaan

Hei!

Opiskelen ruotsin opettajaksi Jyväskylän yliopistossa ja teen tutkimusta asenteista ruotsin kieltä ja sen opiskelua kohtaan. Tarvitsen apuasi, sillä haluaisin kuulla Sinun ajatuksistasi ruotsia kohtaan. Kyselyyn vastaaminen vie noin 15 minuuttia. Sinun ei tarvitse kirjoittaa nimeäsi kyselyyn. Kyselyssä ei ole oikeita tai väärä vastauksia.

Vastaathan huolellisesti kysymyksiin, jotta voin hyödyntää niitä tutkimuksessa onnistuneesti. Kiitos avustasi!

Ystävällisin terveisin,
Pinja Pitkäaho

1. Olen...

- Tyttö
- Poika
- Muu

Vastaa seuraaviin kysymyksiin valitsemalla "Kyllä" tai "Ei".

2. Onko sinulla ruotsin kielisiä ystäviä tai sukulaisia?

- Kyllä
- Ei

3. Olen käynyt Ruotsissa.

- Kyllä
- Ei

4. Opiskelisin ruotsia, vaikka se ei olisi pakollinen oppiaine.

- Kyllä
- Ei

Vastaa seuraaviin väittämiin valitsemalla itsellesi sopivin vaihtoehto.

1 = täysin eri mieltä

2 = osittain eri mieltä

3 = osittain samaa mieltä

4 = täysin samaa mieltä

5. Ruotsin opiskelu on kivaa.

1 	2 	3 	4
☐	☐	☐	☐

6. Ruotsin opiskelu on tylsää.

1 	2 	3 	4
☐	☐	☐	☐

7. Ruotsi on hieno kieli.

1 	2 	3 	4
☐	☐	☐	☐

8. Ruotsi on kauhea kieli.

1 	2 	3 	4
☐	☐	☐	☐

9. Vanhempieni mielipiteet ruotsista ja sen opiskelusta vaikuttavat minun mielipiteeseeni.

1 	2 	3 	4
☐	☐	☐	☐

Vastaa seuraaviin väittämiin valitsemalla itsellesi sopivin vaihtoehto.

- 1 = täysin eri mieltä
2 = osittain eri mieltä
3 = osittain samaa mieltä
4 = täysin samaa mieltä

10. Viihdyn ruotsin tunnella.

1 	2 	3 	4
☐	☐	☐	☐

11. Haluaisin osata ruotsia paremmin.

1 	2 	3 	4
☐	☐	☐	☐

12. Ystävieni mielipiteet ruotsista ja sen opiskelusta vaikuttavat minun mielipiteeseeni.

1 	2 	3 	4
☐	☐	☐	☐

13. Ruotsin opiskelu on hyödyllistä.

1 	2 	3 	4
☐	☐	☐	☐

14. Ruotsin oppikirja kannustaa minua opiskelemaan ruotsia.

1 	2 	3 	4
☐	☐	☐	☐

Vastaa seuraaviin väittämiin valitsemalla itsellesi sopivin vaihtoehto.

- 1 = täysin eri mieltä
2 = osittain eri mieltä
3 = osittain samaa mieltä
4 = täysin samaa mieltä

15. Käsitteesi ruotsalaisista ja Ruotsista on positiivinen.

1 	2 	3 	4
☐	☐	☐	☐

16. Monien eri kielen osaaminen on hyödyllistä.

1 	2 	3 	4
☐	☐	☐	☐

17. Mielestäni on hyvä, että ruotsin opiskelu alkaa 6. luokalla.

1 	2 	3 	4
☐	☐	☐	☐

18. Tarvitsen ruotsia tulevaisuudessa. (esimerkiksi työelämässä tai opinnoissa)

1 	2 	3 	4
☐	☐	☐	☐

19. Koulunkäynti on kivaa.

1 	2 	3 	4
☐	☐	☐	☐

Kirjoita vastauksesi allaolevaan vastauslaatikkoon:

20. Mikä ruotsin opiskelussa on kivaa? Mikä ruotsin opiskelussa ei ole kivaa?